

THE ONE

สารกะเปียน - บัตรย

วารสารสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง
ปีที่ 17 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2568

นายสุกอน สยามบุญญ์
ผู้อำนวยการสำนักบริหารการทะเบียน

คำนำ

สวัสดีครับ ท่านผู้อ่านวารสาร The One ทุกท่านครับ ในเดือนมิถุนายน 2568 สถานการณ์ต่างๆ ภายในประเทศได้เปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกยุคดิจิทัล ที่ไปเร็ว มาเร็ว การเคลื่อนย้ายถิ่นฐานของประชากรโลก จึงเป็นสิ่งที่น่าจับตามอง ทั้งในเรื่องของเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เพื่อเป็นการปฏิบัติงานให้ทันต่อสถานการณ์ต่าง ๆ สำนักบริหารการทะเบียนจึงได้มีการซักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสัญชาติ ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567 ในเรื่องการพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุตรของคนต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง รวมทั้งได้เผยแพร่หลักเกณฑ์การขอมีสัญชาติไทยในกลุ่มเป้าหมายและรายละเอียดให้ทราบโดยทั่วกัน เพื่อจะได้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องครับ นอกจากนี้จากสถานการณ์ความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนไทย-กัมพูชา ศูนย์บริหารการทะเบียนภาคใต้ร่วมมือกับกองกำลังบูรณาจังหวัดสระแก้วดำเนินการตรวจพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคลสัญชาติไทย กรณีประชาชนข้ามแดนมาจากประเทศกัมพูชา นับเป็นการสนับสนุนการทำงานในพื้นที่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพครับ และในเดือนนี้ขอเสนอ คอลัมน์อุทาหรณ์นายทะเบียน กรณีที่มีการฟ้องคดีปกครองมากเป็นอันดับต้น ๆ ในปัจจุบัน คือ การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนมาตรา 38 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 หรือที่เรียกกันว่าบัตรหัว 0 มาให้ทุกท่านได้ติดตามในฉบับครับ

สถิติจิตอาสาพระราชทานทั่วประเทศ

รวมทั่วประเทศ

223,685

45,710

ชาย

3,058,907

หญิง

3,781,769

รวม

6,840,676

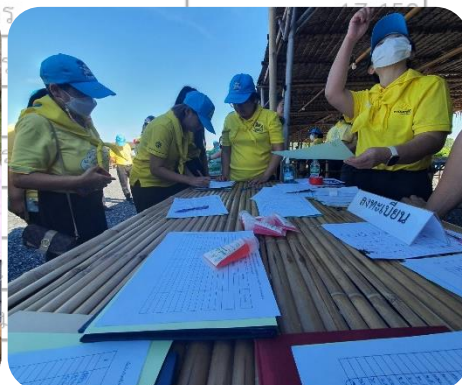

73 จังหวัดนครปฐม

30,729

29,400

60,129

32 จังหวัดสุรินทร์

54,628

79,759

134,387

3 จังหวัดศรีสะเกษ

56,739

68,950

125,689

4 กรุงเทพมหานคร

86,353

103,878

190,231

18,510

ปีที่ 17 ฉบับเดือน มิถุนายน 2568

วันที่ 24 มิถุนายน 2568 เวลา 16.30 น. กองกำลังบูรพาจังหวัดสระแก้ว ประสานที่ทำการปกครองจังหวัดสระแก้วและศูนย์บริหารการทะเบียนภาค 2 สาขาจังหวัดสระแก้ว ให้ดำเนินการตรวจพิสูจน์อัตลักษณ์บุคคลสัญชาติไทย ในการนำประชาชนชาวไทยข้ามแดนกลับจากประเทศกัมพูชา บริเวณด่านถาวรบ้านคลองลึก ต.ท่าข้าม อ.อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว โดยขอสนับสนุนชุดอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ในการตรวจสอบอัตลักษณ์ความเป็นคนไทย ประกอบไปด้วยชุดคอมพิวเตอร์ เครื่องสแกนนิ้ว เครื่องปริ้นเตอร์ โดยจัดตั้งจุดบริการ ณ อาคารด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านถาวรบ้านคลองลึก ต.ท่าข้าม อ.อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ในการดำเนินงานครั้งนี้สามารถตรวจสอบอัตลักษณ์บุคคลที่เอกสารสูญหายได้จำนวน 9 ราย

วันนี้ 25 มิถุนายน 2568 ศบท.ภาค4 สาขา จ.มหาสารคาม ร่วมกับ สนท.อ.แกดำ และ สนท.จังหวัด มหาสารคาม ได้ออกหน่วยบริการจัดทำบัตรเคลื่อนที่ (Mobile Unit) และการลงทะเบียนใช้งานแอปพลิเคชัน ThaiD ตามโครงการปกป้องและเชิดชูสถาบันพระมหากษัตริย์ และหน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้กับประชาชนจังหวัดมหาสารคาม (จังหวัดเคลื่อนที่) ณ วัดหนองหูลิง ม.7 ต.มิตรภาพ อ.แกดำ โดยท่าน ผู้ว่าราชการจังหวัดมหาสารคาม นายวิบูรณ์ แววบัณฑิต ได้ตรวจเยี่ยม และให้เกียรติมอบบัตรแก่ประชาชน และทำบัตรให้กับผู้ป่วยติดเตียง ม.13 ต.แกดำ ใช้ระบบสื่อสาร FTTx internet

อุทธรณ์นายทะเบียน

คอลัมน์อุทธรณ์นายทะเบียน เป็นบทความใหม่ตีพิมพ์ครั้งแรกประจำเดือนมิถุนายน ๒๕๖๘ ซึ่งได้รวบรวมโดยสรุปหลักปฏิบัติจากคำพิพากษาของศาลปกครองและศาลยุติธรรม คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ ความเห็นทางกฎหมายของคณะกรรมการกฤษฎีกา และแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับกฎหมายทะเบียนราษฎร กฎหมายสัญชาติ กฎหมายทะเบียนทั่วไป รวมถึงกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักทะเบียน ทุกแห่ง ซึ่งอาจเป็นเรื่องที่นายทะเบียนดำเนินการโดยถูกต้องและบางกรณีเป็นการดำเนินการที่ไม่ถูกต้อง ตามระเบียบกฎหมายเพื่อเป็นกรณีศึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งได้นำหลักการที่ศาลได้วินิจฉัยนั้นไปเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

สำหรับวันนี้ขอหยิบยกเรื่องที่มีการฟ้องคดีปกครองมากเป็นลำดับต้น ๆ ในปัจจุบัน คือ การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งชาวบัตรมักจะเรียกกันว่าบัตรหัว ๐ หรือบัตรคนไร้สัญชาติ โดยมีประเด็นข้อเท็จจริงอยู่ว่า ผู้ฟ้องคดีมีหลักฐานแสดงตัวเป็นหนังสือสำคัญประจำตัวสารานุกรมรัฐเมียนมา และบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย (บัตรแรงงาน ๐๐) แต่ผู้ฟ้องคดีดังกล่าวต้องการให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน จึงได้ฟ้องคดีต่อศาลปกครอง เพื่อบังคับให้ดำเนินการ ๒ กรณี ได้แก่ ๑)ให้นายทะเบียนทำหนังสือถึงสถานเอกอัครราชทูตเมียนมาประจำประเทศไทยเพื่อตรวจสอบการมีสัญชาติเมียนมา หากไม่มีการตอบกลับภายใน ๔๕ วันให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนประวัติคนซึ่งไม่มีสถานะทางทะเบียนให้แก่ผู้ฟ้องคดี และ ๒)ให้นายทะเบียน และกรมการปกครองชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ฟ้องคดีในอัตราเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท นับแต่วันฟ้องคดีจนกว่าจะได้ดำเนินการจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ศาลปกครองสุพรรณบุรี ได้มีคำพิพากษาเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘ ยกฟ้องในคดีนี้ โดยศาลได้โปรดกรุณาวินิจฉัยกรณีปัญหาและการตีความในระเบียบกฎหมายโดยมีหลักการอันเป็นสาระสำคัญสรุปได้ ๔ ประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีมีเอกสารทะเบียนราษฎรที่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก และมีเอกสารราชการที่แสดงว่าเป็นบุคคลสัญชาติเมียนมา มิใช่คนไร้รัฐไร้สัญชาติที่เข้ามามีภูมิลำเนาในราชอาณาจักร จึงไม่ใช่บุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งศาลได้ยกข้อกฎหมายวินิจฉัย ได้แก่ พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ , ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนประวัติสำหรับบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน พ.ศ. ๒๕๖๒ และหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๘/ว ๑๕๖ ลงวันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๖๓

ประเด็นที่ ๒ การที่นายทะเบียนไม่จัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนทั้งที่ยังไม่ได้ตรวจสอบไปยังสถานทูตเมียนมาถึงสถานะความเป็นพลเมืองเมียนมาก่อนมีคำสั่งปฏิเสธนั้น เห็นว่านายทะเบียนได้ตรวจสอบข้อมูลจากเอกสารแสดงตัวต่าง ๆ ของผู้ฟ้องคดี , ข้อมูลจากโปรแกรมตรวจสอบการขอมีบัตรคนต่างด้าว ๓ สัญชาติ ตามหนังสือสำนักทะเบียนกลาง ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๘/ว ๒๙ ลงวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๕ และประกาศของทางราชการที่เกี่ยวข้องแล้ว ซึ่งเพียงพอต่อการพิจารณาแล้วและไม่มีการระเบียบกฎหมายหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกำหนดให้ดำเนินการตรวจสอบไปยังสถานทูตดังกล่าว ข้ออ้างของผู้ฟ้องคดีจึงฟังไม่ขึ้น

ประเด็นที่ ๓ การจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนตามมาตรา ๓๘ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาจัดทำทะเบียนประวัติดังกล่าวไว้ จึงเป็นกรณีที่กฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้เป็นการเฉพาะ แต่นายทะเบียนก็ต้องดำเนินการในระยะเวลาที่ สมควร คือ ๙๐ วัน นับแต่วันยื่นคำร้อง ซึ่งกรณีดังกล่าวเกินกว่า ๙๐ วัน จึงถือว่านายทะเบียนปฏิบัติหน้าที่ล่าช้า เกินสมควร (ระยะเวลา ๙๐ วัน ศาลได้ใช้ดุลพินิจกำหนดตามหลักการในมาตรา ๔๙ แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๕๒)

ประเด็นที่ ๔ เกี่ยวกับการกระทำละเมิดและชดเชยค่าเสียหายนั้น แม้นายทะเบียนจะได้ดำเนินการล่าช้า เกินสมควร แต่เมื่อผู้ฟ้องคดีไม่มีสิทธิในการจัดทำทะเบียนประวัติดังกล่าวและได้มีคำสั่งไม่อนุญาตตามกฎหมายแล้ว จึงไม่เป็นการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ อีกทั้งความเสียหายที่มีการกล่าวอ้างนั้น ก็ไม่ใช่ผลโดยตรงจากการกระทำหรืองดเว้นการกระทำหรือปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าของนายทะเบียน ในปัจจุบันผู้ฟ้องคดี ยังคงประกอบอาชีพรับจ้างได้เช่นเดิม

สำหรับรายละเอียดในประเด็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้น สามารถศึกษาได้จากคำ พิพากษาศาลปกครองสุพรรณบุรี คดีหมายเลขดำที่ ๕๓๙/๒๕๖๕ คดีหมายเลขแดงที่ ๑๓๙/๒๕๖๘ พิพากษาเมื่อ วันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๘

เขียนและเรียบเรียง โดย นายบัณฑิต นามเครือ

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการส่วนนิติการงานทะเบียน

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
กรมการปกครอง

ส่วนสัญชาติและการทะเบียน
และบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

NON-THAI REGISTRATION, ID CARD DIVISION

ซ้อมแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสัญชาติ ตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567

นายวิฑูรย์ สิริบุญกุล รองอธิบดีกรมการปกครอง

ประชุมซักซ้อมแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาสัญชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567 เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ถูกต้อง ในการพิจารณาให้สัญชาติไทยแก่บุตรของคนที่ต่างด้าวที่เกิดในราชอาณาจักรไทยและไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551 และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567 แก่ผู้ปฏิบัติงานสัญชาติของจังหวัด และอำเภอผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล Video Conference System

หลักเกณฑ์การขอมีสัญชาติไทย

ตามมาตรา 7 ทวิ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508

ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสัญชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2551

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2567

ดาวน์โหลดเอกสาร
เพิ่มเติม

กลุ่มเป้าหมายตามมติ ครม.

- 1 บุคคลประเภท 7 ซึ่งเป็นบุตรของชนกลุ่มน้อย (บุคคลประเภท 6 กลุ่ม 50-72)
- 2 บุคคลประเภท 0 ซึ่งเป็นบุตรของบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน ที่ได้รับการสำรวจตามยุทธศาสตร์ การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของ บุคคลฯ (บุคคลประเภท 0 กลุ่ม 89)

❌ บุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย ❌

บุตรของคนต่างด้าวอื่นๆ อาทิ บุตรของแรงงานต่างด้าว ผู้หนีภัยการสู้รบ ผู้หลบหนีเข้าเมือง หรือผู้มี Passport

สถานที่ยื่นคำขอ

- 1 ผู้ขอมีชื่อในท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ สำนักบริหารการทะเบียน (ส่วนสัญชาติฯ) ชั้น 3
- 2 ผู้ขอมีชื่อในท้องที่จังหวัดอื่น ให้ยื่น ณ ที่ว่าการอำเภอ ตามทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติ

เอกสารที่ต้องเตรียมมา

- 1 ผู้ยื่นคำขอแทน
 - 1.1 บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่มีรูปถ่าย
 - 1.2 สำเนาทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนประวัติ (ท.ร. 38 ข)
- 2 ผู้ขอมีสัญชาติไทย
 - 2.1 รูปถ่าย 2 นิ้ว 3 รูป
 - 2.2 บัตรประจำตัวตามกฎหมาย ทะเบียนราษฎร
 - 2.3 หลักฐานการเกิด
 - 2.4 บัตรประจำตัวของบิดาและหรือ มารดา
 - 2.5 สำเนาคำพิพากษา หนังสือรับรอง คดีถึงที่สุด
 - 2.6 หลักฐานการศึกษา

ขั้นตอนการยื่นคำขอมีสัญชาติไทย

1 ผู้ขอยื่นคำขอ โดยรับรองคุณสมบัติของตนเอง และออกหนังสือส่งตัวผู้ขอให้ไปเข้ารับการพิมพ์ลายนิ้วมือ เพื่อตรวจสอบประวัติอาชญากรรม (ใช้ในการถอนสัญชาติ ภายหลัง) อำเภอตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสาร หลักฐาน

ดำเนินการ 1 วัน

2 อำเภอแจ้งรายชื่อผู้ยื่นคำขอไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ระดับผู้กำกับการขึ้นไปในพื้นที่ที่ทางจังหวัดมีคำสั่งแต่งตั้ง เพื่อตรวจสอบและรับรองความประพฤติจากระบบสารสนเทศ ข้อมูลอาชญากรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (CRIMES)

ดำเนินการ 1 วัน

3 ผู้กำกับการที่ทางจังหวัดมีคำสั่งแต่งตั้ง ส่งผลการตรวจสอบให้อำเภอทราบ และเจ้าหน้าที่สรุปผลการตรวจสอบ และส่งเรื่องให้นายอำเภอพิจารณา

4 นายอำเภอส่งให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน กำหนดเลขประจำตัวประชาชนคนไทย และออกหนังสือ รับรองการได้รับสัญชาติไทย แล้วแจ้งผู้ขอทราบ เพื่อไปดำเนินการเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) และทำบัตรประจำตัวประชาชนคนไทย (เลข 8)

ดำเนินการ 3 วัน

เงื่อนไขของกลุ่มเป้าหมาย

- 1 มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือทะเบียนประวัติ
- 2 มีหลักฐานว่าเกิดในไทย
- 3 ไม่ปรากฏหลักฐานการมีและใช้สัญชาติอื่น
- 4 พุดและเข้าใจภาษาไทย/ภาษาถิ่น ยกเว้น เด็กอายุต่ำกว่า 7 ปี คนพิการทางการสื่อสาร จิตใจ พฤติกรรม
- 5 มีความจงรักภักดี
- 6 มีความประพฤติดี หากเคยรับโทษจำคุก ต้องพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี กรณีโทษผู้ค้าหรือผู้ผลิต ยาเสพติด ต้องพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 10 ปี เว้นแต่เด็กอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์

สำนักบริหารการทะเบียน

The Bureau of Registration Administration

ศูนย์ตอบปัญหางานทะเบียนและบัตร

Call Center

1548

คำถาม

ขอสอบถามในการใช้ชื่อสกุลในสูติบัตรของเด็กกรณีบิดาและมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสต่อมามารดาดังครรภ์ได้ 4 เดือน บิดาของเด็กได้เสียชีวิตลง ขอสอบถามว่าในกรณีดังกล่าวเด็กสามารถใช้ชื่อสกุลของบิดาที่เสียชีวิตได้หรือไม่ ขอความอนุเคราะห์อ้างอิงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

กรณีมารดาประสงค์ให้บุตรผู้เยาว์เปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลของบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่บิดาเสียชีวิตแล้ว จึงไม่อาจให้ความยินยอมให้บุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายใช้ชื่อสกุลของตนได้ ในกรณีนี้ มารดาย่อมสามารถร้องขอต่อศาล ให้มีคำสั่งให้บุตรผู้เยาว์เป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาเสียก่อน มารดาจึงจะสามารถยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุล ให้แก่บุตรผู้เยาว์จากชื่อสกุลของมารดาไปเป็นชื่อสกุลของบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายได้ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 1547 และมาตรา 1561 ประกอบกับหนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0402/ว 1303 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2527 และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0309.3/ว 3098 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2553
ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1547 เด็กเกิดจากบิดามารดามีได้สมรสกัน จะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดา ได้สมรสกันในภายหลังหรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตรหรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

มาตรา 1561 บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา

ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0402/ว 1303 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2527 เรื่อง การใช้ชื่อสกุลของบุตร (ข้อ 2.2 /อยู่ในคู่มือทะเบียนชื่อบุคคล หน้า 234 - 236)

หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0309.3/ 3098 ลงวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2553 เรื่อง การใช้อำนาจใช้ชื่อสกุลของบุตร จากชื่อสกุลของมารดาไปใช้ชื่อสกุลของบิดา (อยู่ในคู่มือทะเบียนชื่อบุคคล หน้า 279 - 282)

สำนักบริหารการทะเบียน

The Bureau of Registration Administration

ศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร

Call Center

1548

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2541

ข้อ 29 เมื่อมีผู้ร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ณ สำนักทะเบียนอำเภอโดยผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม เป็นผู้เยาว์ ให้นายทะเบียนดำเนินการดังนี้

- (1) ตรวจสอบคำร้อง หลักฐานตามข้อ 8 ของผู้ร้อง และหนังสือแจ้งการอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมายว่าด้วยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม
- (2) ตรวจสอบว่าผู้ร้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามเงื่อนไขแห่งกฎหมายหรือไม่
- (3) ดำเนินการตามข้อ 28 (3) (4) (5) และ (6) โดยบันทึกข้อความในช่องบันทึกเกี่ยวกับเลขที่วันเดือนปีของหนังสือแจ้งอนุมัติของคณะกรรมการการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมไว้ในช่องบันทึกด้วย

คำถาม

กรณีเปลี่ยนชื่อสกุลบุตรอายุยังไม่บรรลุนิติภาวะ บิดามารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสและไม่ได้อยู่ด้วยกัน ไม่สามารถติดต่อบิดาได้ หากประสงค์ทำเรื่องเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตรมาใช้ชื่อสกุลของมารดาต้องใช้เอกสารอะไรบ้าง ในการยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุล ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

กรณีมารดาประสงค์ให้บุตรผู้เยาว์เปลี่ยนมาใช้ชื่อสกุลของตนเอง กรณีไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย มารดาสามารถยื่นคำขอตามแบบ ข.1 ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตหรือที่ว่าการอำเภอที่บุตรผู้เยาว์ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อนายทะเบียนท้องที่ ออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ข.5 กรณีการเปลี่ยนชื่อสกุลตามมารดา) ให้แล้ว จึงนำไปเป็นหลักฐานในการยื่นคำร้อง ท.ร.31 ต่อนายทะเบียนอำเภอหรือนายทะเบียนท้องที่แห่งที่บุตรผู้เยาว์ มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านหรือแห่งอื่น เพื่อแก้ไขชื่อสกุลของบุตรผู้เยาว์ในทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) ตามระเบียบ สำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 ข้อ 115

เอกสารประกอบการยื่นคำขอเปลี่ยนชื่อสกุล กรณีการเปลี่ยนชื่อสกุลตามมารดา ได้แก่

- บัตรประจำตัวประชาชนของมารดา (ผู้ยื่นคำขอ ข.1)
- บัตรประจำตัวประชาชนของผู้เยาว์ หรือสูติบัตรกรณีบุตรอายุยังไม่ครบ 7 ปีบริบูรณ์

เอกสารประกอบการยื่นคำร้องขอแก้ไขชื่อสกุลของบุตรในทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) ได้แก่

- สำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) ฉบับจริง
- หนังสือสำคัญแสดงจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล (ข.5) ของบุตรผู้เยาว์
- บัตรประจำตัวประชาชนของมารดา (ผู้ยื่นคำร้อง ท.ร.31)
- บัตรประจำตัวประชาชนของบุตรผู้เยาว์ หรือสูติบัตรกรณีบุตรอายุยังไม่ครบ 7 ปีบริบูรณ์

สำนักบริหารการทะเบียน

The Bureau of Registration Administration

ศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร

Call Center
1548

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1547 เด็กเกิดจากบิดามารดาไม่ได้สมรสกัน จะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายต่อเมื่อบิดามารดาได้จดทะเบียนสมรสกันในภายหลัง หรือบิดาได้จดทะเบียนว่าเป็นบุตร หรือศาลพิพากษาว่าเป็นบุตร

มาตรา 1561 บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของบิดา

ในกรณีที่บิดาไม่ปรากฏ บุตรมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของมารดา

หนังสือกระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0402/ว 1303 ลงวันที่ 29 พฤศจิกายน 2527

เรื่อง การเปลี่ยนชื่อสกุลของบุตร (ข้อ 1.2 / อยู่ในคู่มือทะเบียนชื่อบุคคล หน้า 234 – 236)

ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 ข้อ 115

คำถาม

กรณีจดทะเบียนหย่าแล้วประสงค์ใช้ชื่อสกุลของคู่หย่า และคู่หย่าให้ความยินยอมสามารถทำได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

ไม่สามารถกระทำได้เนื่องจากขัดต่อมาตรา 13 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ที่บัญญัติไว้ว่า “เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน” ประกอบกับการตกลงเรื่องการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน ย่อมสามารถกระทำได้เฉพาะในขณะที่การสมรสยังไม่สิ้นสุดลงเท่านั้น เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าโดยความยินยอม สิทธิตามกฎหมายในเรื่องการใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง ย่อมสิ้นสุดลงด้วย เนื่องจากเจตนารมณ์ของกฎหมายในการให้สิทธิคู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน เพื่อให้ครอบครัวมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสถาบันครอบครัว ที่อาจแสดงผ่านการใช้ชื่อสกุลเดียว

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. 2505 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548

มาตรา 12 คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

การตกลงกันตามวรรคหนึ่ง จะกระทำเมื่อมีการสมรสหรือในระหว่างสมรสก็ได้

ข้อตกลงตามวรรคหนึ่ง คู่สมรสจะตกลงเปลี่ยนแปลงภายหลังก็ได้

มาตรา 13 เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยการหย่าหรือคำพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

สำนักบริหารการทะเบียน

The Bureau of Registration Administration

ศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร

Call Center

1548

คำถาม

กรณีมีหนังสือแจ้งคำอนุมัติของคณะกรรมการการรับผู้เยาว์อายุ 15 ปี เป็นบุตรบุญธรรมจะต้องพาคู่สมรสและผู้เยาว์ไปที่สำนักทะเบียนอำเภอด้วยหรือไม่ หากทั้งคู่ไม่สะดวกเดินทางมาเนื่องจากผู้เยาว์เรียนอยู่ต่างประเทศ ส่วนคู่สมรสต้องเดินทางไปทำงานต่างประเทศไม่สะดวกกลับมาประเทศไทยจะต้องดำเนินการอย่างไร ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

เมื่อคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอนุมัติให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ ให้ผู้รับบุตรบุญธรรมนำหนังสือแจ้งคำอนุมัติของคณะกรรมการฯ ไปยื่นคำร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมต่อนายทะเบียนภายใน 6 เดือน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งอนุมัติได้ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ สำนักงานเขต สถานทูต/กงสุลไทย ได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง กรณีผู้รับบุตรบุญธรรมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปี ต้องให้ความยินยอมด้วย (กรณีไม่มาให้ความยินยอมต่อหน้าเจ้าหน้าที่ให้ทำหนังสือให้ความยินยอมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรมหรือบุตรบุญธรรม) และถ้าผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมมีคู่สมรสต้องให้ความยินยอมด้วย ซึ่งการจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

พระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522

มาตรา 20 ผู้ใดประสงค์จะขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม ให้ยื่นคำขอพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอมในการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมตามกฎหมาย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์วิธีการเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่ผู้ยื่นคำขอมิมีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครหรือต่างประเทศให้ยื่นต่ออธิบดี ส่วนในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด

กฎกระทรวง ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม พ.ศ. 2522

ข้อ 11 (6) หนังสือแสดงความยินยอมของคู่สมรสหรือคำสั่งอนุญาตของศาลแทนการให้ความยินยอมของคู่สมรส (ถ้ามี)

วารสารสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ปีที่ 17 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2568

สำนักบริหารการทะเบียน

The Bureau of Registration Administration

ศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร

Call Center

1548

คำถาม

บิดาประสงค์ขอจดทะเบียนรับรองบุตร แต่มารดาอยู่ต่างประเทศไม่สามารถมาลงลายชื่อให้ความยินยอมในการจดทะเบียนรับรองบุตรต่อหน้าเจ้าหน้าที่ ณ สำนักทะเบียนได้ มารดาสามารถไปลงลายมือชื่อแสดงความยินยอมต่อหน้าเจ้าหน้าที่กงสุลไทยประจำประเทศนั้น แล้วส่งเอกสารมาประกอบการพิจารณาในการจดทะเบียนรับรองบุตรได้หรือไม่ ขอทราบแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำตอบ

กรณีดังกล่าวบิดาประสงค์จดทะเบียนรับรองบุตร แต่มารดาไม่สามารถมาให้ความยินยอมต่อหน้าเจ้าหน้าที่ได้ ให้มารดาทำหนังสือยินยอมผ่านกรมการกงสุลประจำประเทศนั้นส่งมาที่ประเทศไทย เมื่อบิดาได้รับหนังสือยินยอมสามารถนำเอกสารนั้นไปยื่นขอจดทะเบียนรับรองบุตร ณ สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ได้ทุกแห่ง

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนรับรองบุตร (กรณีเป็นเอกสารภาษาต่างประเทศต้องผ่านการรับรองการแปล)

1. บัตรประจำตัวประชาชน / ยืนยันตัวตนผ่านแอปพลิเคชัน ThaiID
2. หนังสือเดินทาง/ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว กรณีเป็นชาวต่างชาติ
3. หนังสือยินยอม (กรณีฝ่ายมารดาหรือเด็กไม่สามารถมาให้ความยินยอมด้วยตนเองต่อหน้าเจ้าหน้าที่ ให้นายทะเบียนมีหนังสือแจ้งไปยังเด็กและมารดา ภายใน 60 วัน (กรณีในประเทศ) และภายใน 180 วัน (กรณีต่างประเทศ)
4. คำสั่งศาลและหนังสือรับรองคดีถึงที่สุด (ใช้แทนกรณีที่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่สามารถให้ความยินยอมได้)
5. พยานบุคคล จำนวน 2 คน (ต้องเป็นบุคคลบรรลุนิติภาวะ ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือบุคคลซึ่งศาลสั่งให้เป็นผู้เสมือนไร้ความสามารถ ไม่เป็นบุคคลที่หูหนวก เป็นใบ้หรือจักษุ

ค่าธรรมเนียม

1. จดทะเบียนรับรองบุตรในสำนักทะเบียน ไม่เสียค่าธรรมเนียม
2. จดทะเบียนรับรองบุตรนอกสำนักทะเบียน ฉบับละ 200 บาท โดยให้ผู้ขอจัดพาหนะให้ ถ้าผู้ขอไม่จัดพาหนะให้ผู้ขอต้องخذใช้ค่าพาหนะให้แก่นายทะเบียนตามสมควร
3. การคัดสำเนา ฉบับละ 10 บาท

สำนักบริหารการทะเบียน

The Bureau of Registration Administration

ศูนย์ตอบปัญหาทางทะเบียนและบัตร

Call Center

1548

ข้อกฎหมาย/หนังสือสั่งการ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา 1548 บิดาจะจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายได้ต่อเมื่อได้รับความยินยอมของเด็กและมารดา

พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว

มาตรา 19 ในกรณีที่มาขอจดทะเบียนเด็กเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมาย ถ้าเด็กและมารดาอยู่ในฐานะให้ความยินยอมได้และได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้วก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน

ถ้าเด็กและมารดาคนหนึ่งคนใดหรือทั้งสองคนไม่มาให้ความยินยอมด้วยตนเองให้นายทะเบียนมีหนังสือสอบถามไปยังผู้ที่ไม่น่าว่าจะให้ความยินยอมหรือไม่ เมื่อนายทะเบียนได้รับหนังสือแจ้งความยินยอมจากบุคคลดังกล่าวหรือบุคคลดังกล่าวได้มาให้ความยินยอมด้วยตนเองแล้ว ก็ให้นายทะเบียนรับจดทะเบียน แต่ถ้านายทะเบียนไม่ได้รับแจ้งความยินยอมภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ขอจดทะเบียนทราบถึงเหตุที่ไม่อาจรับจดทะเบียนได้โดยไม่ชักช้าบิดาจะร้องขอให้นายทะเบียนไปจดทะเบียนนอกสำนักทะเบียนก็ได้ แต่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

วารสารสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง

ปีที่ 17 ฉบับที่ 6 มิถุนายน 2568

7 DEC 2023

EASY ENGLISH WITH DOPA

DOPA SMART OFFICER
ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

เพื่อน ๆ ครับ
ช่วยแนะนำอะไรดี ๆ หน่อยสิ!!

Can you suggest some good + **สิ่งที่อยากให้นำมา?**

EXAMPLE

Can you suggest some good movies?
/แคน ยู ชัก-เจสท์ ชัม กู๊ด มูฟ-วี่ส์/
ช่วยแนะนำหนังดี ๆ หน่อยได้ไหม?

Can you suggest some funny novels?
/แคน ยู ชัก-เจสท์ ชัม ฟัน-นึ้ โน้-เว็ลส์/
ช่วยแนะนำนิยายสนุก ๆ หน่อยได้ไหม?

